

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
ТА ГРАФІКИ**

«НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ»

Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції

**15 травня 2024 року
м. Одеса**

ОДЕСА – 2024

УДК: 378:37.09:7-057.86(08)

**Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Протокол № 17 від 27.06.2024р.)**

Упорядники: Твердохлібова Я. М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки;

Спасскова О. П., кандидат мистецтвознавства, асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки.

Рецензенти: Ракович В. В. кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Херсонського державного університету;

Бартенєва І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р., м. Одеса) / упоряд. Я. М. Твердохлібова, О. П. Спасскова. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. – 116 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи», яка відбувалася у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 15 травня 2024 року.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти, магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти, педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників, дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, зазначаємо, що в Галичині було сформовано цілісну модель національної мистецької освіти. Важливо використати прогресивний досвід Галичини в національній мистецькій освіті України.

Список використаних джерел

1. Волинська О. С. Розвиток художньої освіти в Галичині: методичний посібник. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. 112 с.
2. Волинська О. С. Художня освіта Галичини: навчальний посібник. Івано-Франківськ: вид-во ІФНТУНГ, 2011. 236 с.

Віктор ВОРНІКОВ

*доктор філософських наук, доцент кафедри
соціально-гуманітарних наук*

*Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку,
м. Одеса*

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО МЕНТАЛІТЕТУ ОСОБИСТОСТІ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ПРИНЦИПІВ НАВЧАННЯ: ІНТЕГРАТИВНА ЄДНІСТЬ МИСТЕЦТВА Й ПЕДАГОГІКИ

Ключові слова: мистецька освіта, толерантність, менталітет, традиційна та інтегративна методологія, теорія та практика навчання, арт-технології, образ, концепт, креативність.

Постановка проблеми. В сучасних перманентних соціокультурних змінах та запитів до професійної освіти, виникає необхідність оновлення і методів мистецького навчання в ступені застосування не тільки традиційної навчальної системи, а і уваги до постійного пошуку нових форм та методів. В таких умовах особливого значення набувають інтегративні методи навчання, які найбільш ефективні для формування толерантної ментальності особистості у просторі соціальної вимірності нових освітніх реалій. Незважаючи на ту очевидність, що на сьогодні з'являється все більше методик, які пропонують різноманітні методи та методики художнього навчання,

пріоритети надаються все ж таки такій системі мистецької освіти, яка спирається на принципи загальнолюдських цінностей, гуманізацію освітнього процесу, особистісно-орієнтоване навчання, а особливо на «Суб'єкт-суб'єктні стосунки» як одного із головних принципів у процесі навчання мистецтву. На основі окреслення мети художньої освіти сьогодення як підвищення якості «культури» особистості та сприяння її всебічному розвитку, актуальною є проблематика інтегрованого підходу, так як зміст художньої освіти є інтегрованим, містить положення із дисциплін викладання образотворчого мистецтва, то даний необхідний творчий синтез навчання виявля. і важливий до уваги принцип толерантної ментальності на усіх рівнях. В цілому, стає очевидним, що методика навчання мистецької освіти повинна, яка повинна ґрунтуватися на соціокультурної інтегративної єдності принципів самого мистецтва, навчання мистецтву й педагогіки, та відтворювати принцип особистісно-індивідуальної орієнтації, необхідною є увага до поняття «образ», який в сучасності має більш конкретно-практичне спрямування, він перестає бути виключно людським, а набуває усе більше соціально-духовних характеристик (толерантність, ментальність, стиль, спосіб життя тощо).

Метою дослідження є розгляд сучасних принципів художньо-творчого навчання та виявлення та розкриття змісту методів та підходів. Обґрунтувати позицію, що сучасна методика мистецтва потребує значної уваги до чинників формування толерантного менталітету особистості.

Виклад основного матеріалу. В дослідженнях, згідно із зазначеними принципами професійного навчання, зазначається, що зміст професійно-художньої освіти повинен: забезпечувати загальноосвітню, загальнокультурну та професійну основу художньої підготовки особистості, спрямованої на постійне удосконалення художньої майстерності, задоволення потреб ринку праці в мобільних, конкурентоспроможних фахівцях художнього профілю; сприяти виявленню та розвитку художніх здібностей з метою обґрунтованого вибору спеціалізацій професійно-художньої підготовки; сприяти формуванню інтелектуального, художньо-образного мислення особистості, її пізнавально-творчої активності, художнього смаку, емоційно-естетичного відношення до оточуючого середовища [3, с.3-4]. На основі положень, що мистецька освіта є важливим чинником до відтворення соціокультурних запитів епохи, освітні потреби особистості як майбутнього

професіонала, конкретизується на засадах наступних завдань навчання: розвиток здатності жити в сучасному соціумі, зберігаючи індивідуальні особливості; стимулювання постійної творчої активності особистості; розвиток неповторної індивідуальності кожного учасника художньо-творчого колективу; узагальнення соціального життєвого досвіду, співвідношення його з системою цінностей, які історично склалися в державі та сучасному молодіжному середовищі; виховання національної свідомості студента. Ефективність мистецької освіти визначається її функціями, основними з яких є: функція естетичної соціалізації – підвищення активності майбутнього фахівця в плані формування естетичних смаків, здібностей і потреб; прагнення й уміння жити та творити за законами Істини, Добра і Краси; ціннісно-орієнтаційна функція – формування світогляду на основі узагальнених та інтерпретованих у мистецтві суспільних подій; розвиток духовності; усвідомлення людини як найвищої цінності; виховання почуття національної свідомості. Одним із важливих принципів сучасної мистецької освіти є створення умов для формування толерантності та толерантного менталітету «в художньо-творчих колективах з урахуванням загальнокультурних цінностей, які вироблені людством упродовж століть, що можливе за умови формування позитивного ставлення до власної й загальнолюдської культури, перетворення змісту історичного морально-етичного досвіду людства на систему відкритих проблем, спонукання до пошуку розв'язання завдань на основі загальнокультурних надбань минулого й сучасності» [2, с. 394-405].

Визначаючи, що головною метою сучасної художньої освіти є підвищення толерантної культури особистості, сприяти цьому ж як всебічному розвитку повинна ідея застосовувати інтегрований підхід у художньому навчанні, так як зміст художньої освіти і є інтегрованим, оскільки містить головні положення мистецтва, естетики, освіти, педагогічної психології, загальної психології і методики викладання образотворчого мистецтва на принципах: інтегративної єдності мистецтва й педагогіки; гуманістичної спрямованості; культуровідповідності; національної спрямованості; цілісності; систематичності й послідовності; особистісно-індивідуальної орієнтації. Виокремити можливо суттєве, що хоча Інтерактивні технології (Інтерактивний (англ. interaction-взаємодія) означає здатний до взаємодії, співробітництва, діалогу) завжди користуються увагою Інтерактивні технології як обмін художніми смислами, але

розробка і впровадження інтерактивних технологій є ще мало розкритим аспектом інноваційної діяльності, хоча комунікація у цій царині має значний естетико-виховний потенціал завдяки насиченості художніх образів цінностями й смислами. На наш погляд, важливим є положення, що «інтерактивне навчання є специфічною формою організації пізнавальної діяльності, яка створює оптимальні умови для розвитку інтерсуб'єктності, збагачення особистості в процесі спілкування між педагогом та учнями, співпраці між членами учнівського колективу. Інтерактивні художньо-педагогічні технології мають на меті формування соціокультурних і художньо-комунікативних компетентностей, вони сприяють активізації спілкування і взаємодії учнів у процесі опанування мистецтва, у перебігу яких відбувається взаємовплив, обмін художніми смислами» [1]. Із положень стосовно проблематики мистецької освіти слідує, що основною ціллю є концептуальні засади утворення самого процесу навчання, а, виходячи із даного уявлення стверджується, що соціокультурність засад мистецтва виявляє ще і фактично новий аспект уваги, який викликає необхідність поєднання традиції та новації, а саме — до толерантної ментальності особистості. Виокремлюються суттєві положення, що кожна творча особистість повинна набувати уміння створювати вихідні і кінцеві умови існування образу-об'єкту, а тому образ, який конструюється у просторі толерантної ментальності особистості, надає можливість розкривати творчі здібності та індивідуальний потенціал, розвинути креативні здібності студентів, сформувати художньо-творчі компетенції, необхідні для подальшої професійної діяльності. На наш погляд, важливою та перспективною для дослідження є ідея-концепт розроблення педагогічної моделі для формування даної якості на засадах уявлення про поняття «образ» як категорії естетики, де «образ» розглядається як такий «толерантний» художній об'єкт, засіб та форма «освоєння життя» мистецтвом, засіб існування художнього твору, який, в свою чергу, ґрунтується на толерантному-«відкритому до світу» менталітеті творчої особистості, так як «мислення людини не просто пронизане метафорами, а й сформовано ними в процесі означення конкретного досвіду, як засіб для «розуміння подій, справ та станів» [4].

В цілому, в основі впровадження нашої пропонованої концепції навчання, визначаємо «образ» як концепт тому, що саме концепт є адекватним для контексту, де особливе місце принцип інтегративної єдності мистецтва і педагогіки визначає

єдність мистецького й педагогічного впливу на учасників художньо-творчого процесу навчання, а умовами дотримання цього принципу є: професійна компетентність керівника колективу, його високі моральні якості, спрямованість на активізацію педагогічної дії майбутніх педагогів; відповідність змісту мистецько-освітньої діяльності високим духовним ідеалам [2, с. 394-405]. У практичній діяльності інтегративний принцип реалізується на засадах: суб'єкт-суб'єктних стосунків усіх учасників навчального процесу як один із головних принципів у сучасних формах навчання. При цьому, при використанні інтерактивних методів навчання створюються позитивні передумови для переходу на новий, якісно новий рівень суб'єкт-суб'єктних стосунків, за яких кожний сприймається не лише як єдиний достовірний носій інформації, а як і толерантний консультант і як рівноправний учасник процесу, у просторі якого кожний виступає як важливий носій творчої інформації.

Висновки. В цілому, стає очевидним, що так як при використанні інтерактивних методів навчання створюються позитивні передумови для переходу на новий, якісно новий рівень суб'єкт-суб'єктних стосунків, тому методи навчання мистецької освіти повинні ґрунтуватися на принципах інтегративної єдності мистецтва й педагогіки; гуманістичної спрямованості як похідної від толерантної ментальності особистості; культури відповідності; національної спрямованості; цілісності; систематичності й послідовності; особистісно-індивідуальної орієнтації.

Перспективи подальших досліджень. В подальшому є увага до розроблення моделі методичної системи навчання, що поєднує новітні соціокультурного рівня технології для формування художньо-творчої особистості.

Список використаних джерел

1. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. Посібник. Київ: Вид. А. С. К., 2004. 192 с.
2. Радкевич В. О. Концепція професійно-художньої освіти. *Професійно-технічна освіта*. 2004. № 3. С. 3-4.
3. Сулаєва Н. В. Неформальна мистецька освіта студентів вищих педагогічних навчальних закладів України. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 7 (33). С. 394-405.

4. Gombrich E. H. Art and Illusion: A Study in the Psychology of Pictorial Representaton. Phaidon, 1977. 444 p.

Олена ГЛАВЕНЧУК

методист,

викладач спеціальних дисциплін вищої кваліфікаційної категорії,

викладач-методист Комунального закладу

«Одеський художній фаховий коледж імені М.Б. Грекова», член НСХУ, м. Одеса

МЕТОД ВИКЛАДАННЯ.

ДЕВІЗ ВИКЛАДАЧА І ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ: «БУДЬ-ЯКЕ НАВЧАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ВИКОНАНЕ ЗДОБУВАЧЕМ ОСВІТИ – ПОТЕНЦІЙНА ВИСТАВКОВА РОБОТА»

Ключові слова: здобувач освіти, метод, методика, мотивація, виставка.

ЩО НАШТОВХНУЛО НА РОЗРОБКУ МЕТОДУ

Розв'язання педагогічної проблеми неухважного, неналежного ставлення здобувачів освіти будь якого періоду навчання до поточних, часто невеликих за обсягом навчальних завдань, які можуть здаватися здобувачам неважливими, наштовхнуло на пошук, розробку і використання ряду прийомів і підходівв педагогічній практиці для подолання явища «неважливості».

Невідповідальне ставлення до виконання певних поточних навчальних завдань можна спостерігати стосовно всіх освітніх компонентів, що формують спеціальні компетентності.

Періодично поставало питання як підняти рівень зацікавленості здобувачів освіти, як спонукати інтерес до певних завдань, як підтримувати мотиваціюі сталий розвиток та як досягти усвідомлення важливості відповідального, якісного, обдуманого виконання кожного навчального завдання в будь який період навчання і його вплив на подальший професійний розвиток.

МЕТА ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Зміст

Бартенєва І., Фазлуєв В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до формування естетичної культури здобувачів освіти.....	3
Богайчук Л., Гвоздьова О. Образ Тараса Шевченка у творчості сучасних художників.....	7
Бредньова В., Прохорец І. Особливості методики графічної підготовки студентів молодших курсів на сучасному етапі.....	10
Брянський Г. Сенс педагогічно-мистецької творчості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у новітніх освітніх реаліях.....	13
Волинська О. Національна мистецька освіта України: досвід Галичини.....	17
Ворніков В. Формування толерантного менталітету особистості в світлі сучасних принципів навчання: інтегративна єдність мистецтва й педагогіки.....	20
Главенчук О. Метод викладання. Девіз викладача і здобувача освіти: «Будь-яке навчальне завдання виконане здобувачем освіти – потенційна виставкова робота».....	25
Гоманюк В. «Кодима-фест» – творча лабораторія Одеського художнього фахового коледжу ім. М. Б. Грекова (досвід практичної роботи 2016-2019 н. р.).....	32
Ейвас Л. Самобутність професійного мистецтва витинанки дніпровського регіону.....	34
Ейвас Л., Губа А. Народна обрядова символіка у декоративних композиціях сучасних українських митців.....	37
Ковальов О., Мірошниченко Н. Історично-мистецькі основи етнокультурної спадщини Сіверщини.....	41
Красюк І. Освітні втрати та шляхи їх подолання в умовах воєнного стану.....	46
Крижевська С Необхідні складові підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.....	50
Литовченко Н., Поступаленко Р. Популяризація українського мистецтва за кордоном під час війни.....	52
Лоза Н., Борисюк З. Анімалістика у художньому ткальстві. Шлях у пошуку художнього образу у навчанні здобувачів вищої освіти художньо-графічного факультет.....	55
Малік О. Артрезиденція «Ціна свободи» – новації в творчому середовищі візуального мистецтва України.....	57
Мунтян С. Значення Петриківського розпису в сучасному мистецтві.....	59
Орос І. Сучасні інтерактивно-розвивальні методи навчання майбутніх художників-педагогів: поєднання друкованої та комп'ютерної графік.....	61
Петренко О., Люта Д. Петриківський розпис у його культурно-історичному й художньо-педагогічному вимірах.....	66

Петренко О., Щербакова Л. Естетично-ментальні параметри побудови індивідуальної роботи зі студентами в межах курсу «Художньо-прикладна графіка».....	70
Петрук Р., Воронюк А. Досвід розпису монументального об'єкта під керівництвом Володимира Прядки.....	75
Петрук Р., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання.....	77
Ракович В. Синтез традиційних і сучасних підходів під час вивчення матеріалознавства у живописі.....	79
Резніченко Г. Тарас Шевченко в українському образотворчому мистецтві.....	83
Смичковська О., Бредньова В. Удосконалення підходів до навчання онлайн на практичних заняттях з графічних дисциплін.....	86
Спаскова О. Дослідження декоративно-прикладного мистецтва Слобожанщини XVII – XVIII ст. у виданнях з книжкової колекції Бібліотеки Університету Ушинського.....	89
Спаскова О., Ван Сює Питання традицій та інновацій у підготовці магістрантів-художників із КНР.....	92
Твердохлібова Я. Методична підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	95
Харитонова І. Обґрунтування щодо ведення дисциплін «Робота на пленері», «Практика на пленері» елементарного підрівня початкової мистецької освітньо-виховної діяльності КЗПСО «Мистецька школа №15 імені Т. І. Боевої м. Одеси».....	99
Шевчук Т. Візії війни в сучасній українській політичній карикатурі та постері.....	102
Шкільник О. Тема козацтва в образотворчому мистецтві як засіб формування патріотизму і національної ідентичності особистості: історичний аспект.....	109

Наукове видання
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ
Всеукраїнська науково-практична конференція
м. Одеса, 15 травня 2024 року